

Ferahfezâ Şarkı

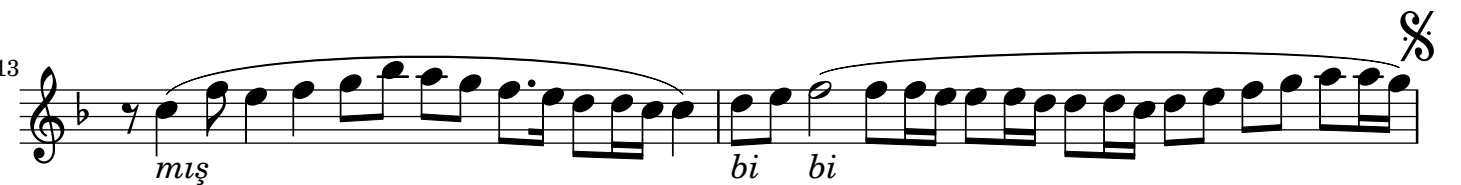
El benim'çün seni sarmış biliyor

NEY

Bestekâr : Hammamizade İsmâil Dede Efendi

Usûlü : Ağır Aksak [9/4]

Güftekar : Şemseddin Sivasi

Hammamizade

İsmail Dede

Efendi

[(09.01.1778 , İstanbul) - (29.11.1778 , Mekke)]

Türk bestecisi Hammamizade takma adıyla tanınan İsmail Dede Efendi sesinin güzelliği ve müzik yeteneği çok küçük yaşta ortaya çıkınca, dönemin ünlü müzikçilerinden Uncuzade Mehmet Emin Efendi'den özel dersler almaya başladı. 1798'de Yenikapı Mevlevihanesi şeyhi Ali Nutki Dede'ye bağlandı; ertesi yıl "çile" sini tamamlayarak "dede" oldu. Çiledeyken bestelediği ilk şarkısıyla padişah Selim III'ün dikkatini çekti, art arda bestelediği yapıtlarla dönemin gözde bestecileri arasına girdi; yüksek saray görevlerinden padişah musahipliğine ve müezzinbaşılığa atandı. Selim III'ten sonra Mahmut II'nin de yakın ilgi ve desteğini gören İsmail Dede Efendi, bir yandan Saray fasıllarına hanende (ses sanatçısı) olarak katılırken, bir yandan da Enderun'da ve Yenikapı Mevlevihanesi'nde müzik dersleri verdi. İsmail Dede Efendi, hacca giderken yakalandığı koleradan öldü.

Yetiştirdiği çok sayıda öğrenci arasında özellikle, kendisinden sonra 19. Yüzyılın en büyük bestecileri arasında yer alan Zekâi Dede, Dellalzade İsmail Efendi ve Eyyubi Mehmet Bey sayılabilir.

Ard arda yeni makamların bulunduğu, klasik Türk müziği repertuarının en gözde parçalarının bestelendiği Selim III döneminde ilk yapıtlarını veren İsmail Dede Efendi, 18. yüzyılın sonunda Batı müziğiyle ilk ciddi bağlantıların sonucu olarak görülmeye başlayan yenilik hareketlerine sırt çevirmemiş olmakla birlikte, genellikle öncülerinden devraldığı kurallara bağlı bir bestecidir. Onun da temel gereci insan sesidir. Mevlevi ayininden ilahiye, kâr'dan köçekçeye, her formda ürün veren İsmail Dede Efendi içtenlikten kaynaklanan akıcılığı, bir müzik yapıtının en büyük erdemi saymıştır.

Şemseddin

Ahmed Sivâsî

Kara Şems

[1519 - 1597]

Halvetiyye tarikâtı içerisinde Şemsîyye kolunun kurucusu olan Şemseddin Sivasî'nin adı Ebü's Sena Şemseddin Ahmed bin Ebî'l Berekât Muhammed b. Arif Hasan ezZili şümme's Sivasî'dir. Biraz esmer olduğu için Kara Şems veya Kara Şemseddin diye şöhret kazanmıştır.

Hız. Şems, Osmanlı toplumuna dini sosyal hayatın üç önemli ayağını oluşturan cami, medrese ve tekke bütünlüğünü tek başına temsil özelliğine sahip yegane manevi önderlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Onun hayatı, ilmi ve tasavvufi bir muhit içerisinde şekillenmiştir. Mutasavvıf bir baba ve ilim ehli ağabeylerin olduğu bir aile içinde yetişmiştir. Ayrıca babasının misafirperverliği dolayısıyla evelrinin sürekli misafirle dolup taşması, Hız. Şems'in çocukluğunun nasıl bir aile ortamında geçtiği konusunda fikir vermektedir. Hız. Şems bir yandan ilim yolunda dereceler elde ederken, diğer yandan da tasavvufi eğitimi için teşebbüslerde bulunmuştur. Devrin önde gelen şeyhlerinin yanında tasavvufi eğitimini tamamlamış ve onlardan icazet almıştır. Zahiri ilimlerle tasavvuf onun kişiliğinde birleşmiş ve ilmi ve tasavvufi kişiliğini birleştirmiş bir mümtaz şahsiyet olarak yaşamış ve takipçilerinde de bunun tesiri görülmüştür. Halvetiyye şeyhleri arasında eserleri sayıca en fazla olanlardan biridir. Zahiri ilimlere ve tasavvufi ilimlere ait eserlerinin çokluğunda da bu birlikteliği görmek mümkündür. Sivas Valisi Hasan Paşa'nın "Hala devleti Osmanîyye'de zahir ve batını cami" müellif ve musannif ve nakli Tefsir ve Hadis'te yigane bir vaiz ve nasih onlar gibi bulunmaz. Bulunursa az bulunur" sözleri onun bu yönünün pek güzel ifade etmektedir. İstanbul'un taşrasında faaliyet göstermiş olmasına rağmen zamanın meşhur alim ve şeyhlerinden, bazı devlet adamı ve padişahlara kadar uzanan bir sosyal çevresi olmuştur. Şöhreti Buhara ve Semerkant şehirlerine kadar yayılmıştır. Onun müessesesi olduğu Şemsîyye şubesi, Orta Anadolu şehirleri başta olmak üzere İstanbul, Kıbrıs ve Mısır'a gönderdiği halifeler vasıtasıyla geniş bir coğrafyada temsil imkanı bulmuştur.

Kaynak :

1) Prof. Dr. Hüseyin AKKAYA 2) SİVASİLER ULUSAL SEMPOZYUMU TEBLİĞLERİ(MÜJGA ÜÇER)

**El benim çün seni sarmış biliyor
Bu yalan kuluna pek güç geliyor
İftirâ sözleri bağrım deliyor
Bu yalan kuluna pek güç geliyor**

Ağır Aksak Usûlü

*) 9 zamanlıdır.

*) Bir 4 zamanla bir 5 zamanın veya başka deyişle bir Sofyân ve bir Türk Aksağı'ndan meydana gelmiştir (4+5=9).

*) 9/8'lik ve 9/4'lük mertebeleri kullanılmıştır. 9/4'lük mertebesine Ağır Aksak denir ve sahip olduğu özellik dolayısıyla Aksak'dan sonra tekrar incelenecektir. 9/8'lik Yürük Aksak ve Orta Aksak olarak iki harekete sahiptir.

*) Çok kullanılmış bir usûldür. Şarkı, ilâhi, türkü, oyun havası, köçekçe gibi hemen bütün küçük formadaki eserlerde kullanılmıştır. Not: Bu usûldeki bir eser, usûlün sonundaki tek 2 tek'den, yani sondaki 3 zamandan girerse buna Ağırlama denir.

Ağır Aksak Darb Usûlü

[9 / 4] m e r t e b e s i

- 1 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 2 . Darb : (Te) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 3 . Darb : (Ke) / [1 Zamanlı ve Zayıf]
- 4 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 5 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 6 . Darb : (Tek) / [1 Zamanlı ve Zayıf]

Kaynak :

1) ' Türk Musikisinde Usuller ve Kudüm ', M. Hurşit UNGAY

2) ' Türk Müsiki Nazariyatı ve Usülleri-Kudüm Velveleri ' İsmail Hakkı ÖZKAN [1941- 2010]